

Absurd at være lyriker i dag

Dan Turell: 'Sund spanking' at digte foran et publikum

Af Ole Schierbeck

Efter en middelmådig realeksamen og en halv snes år som freelance jord- og betonarbejder, flyttemand, postbud, vinduespudser, narkotikapusher, og hvad der ellers ligger åbent for en ungdom uden uddannelse og med hovedet stoppet med tjald, lal og li'r tog den nu 35-årige Dan Turell fat på nedskrivningen af sine fortløbende erindringer. Det er på olympisk rekord-tid blevet til 55 bøger, hvoraf i hvert fald de 35 er lyrik-samlinger.

Turell nærer en inderlig modvilje imod at blive anbragt i litterære grupperinger. Andre har gjort det for ham og hævder, at han optræder i såvel gruppen af skriftorienterede som i den senere rock- og beat-inspirerede gruppe af moderne danske lyriker.

Men nu ser det ud, som om det er slut, selv om han betragter lyrikken 'som sit åndedræt':

133 digte

— Når man udgiver den ene digtsamling efter den anden i oplag på 133 eksemplarer, hvoraf bibliotekerne køber 100, venner og bekendte 32 og en kvindelig pædagog i Viborg, som er hemmeligt forelsket i én, den sidste, så bliver det efterhånden absurd at være lyriker. Nu foretrækker jeg at gøre det på en anden måde, fordi jeg i de senere år har været mere optaget af den mundtlige lyrik, der bliver til på stedet, over for en mikrofon, eller direkte over for et publikum.

— Og hvad kommer der så ud af det?

— Sund spanking.

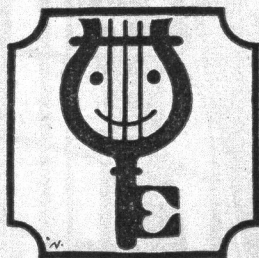
— For hvem?

— For mig. Når man begynder som lyriker, sidder man alene hjemme og tænker og drikker kaffe og sutter på sit følelsesliv, men når man kommer ud i Vester Vedsted eller Nordborg Forsamlingshus og vil ha' folk til at høre efter, stiller det ganske anderledes kontante krav.

Indhentet

— Hvorfor så digtsamlinger?
— Du har ganske ret. Derfor holder jeg også op. Af flere grunde. En anden væsentlig er, at jeg føler mig noget indhentet. Det lyder lidt højrevet, men 95 procent af al den lyrik, der offentliggøres i dag, kunne jeg parodiere med venstre hånd bundet på ryggen, og det inspirerer bestemt ikke.

— Når der ikke sælges mere lyrik i Danmark, hænger det selvfølgelig også sammen med, at hovedparten er for dårlig, og sådan har det udviklet sig hele

Nøgle til lyrikken

vejen op gennem halvfjerdsere.

— Er der ingen, du har respekt for?

— Joda. Af den ældre generation den dybt originale enspænder Per Højholt og den skarpt og præcist svidende Ivan Malinowski, og blandt de yngre Henrik Nordbrandt og Peter Laugesen. De er vort lands største digtere i disse år, medens folk spilder deres tid på billig bekendt-litteratur.

— Er der ingen andre, du føler dig beslægtet med?

— Ikke i dansk litteratur i dag. Jeg føler mig ti gange mere forbundet med Herman Bang og Gustav Wied end med nogen nulevende dansk forfatter.

Idiot-spørgsmål

— Kan man leve af at være lyriker?

— Det er et idiot-spørgsmål. Men OK, jeg har næsten kunnet i de sidste 10 år, og jeg kan næsten også i dag, men jeg får ikke meget nattesøvn og skal storme rundt efter huslejen hver den første, og det ville ha' været bedre for min kone og mine børn, hvis jeg havde taget et job som sports-referent ved Skive Folkeblad.

— Hvad betyder et image?

— For mit vedkommende, at der kommer 200 i Rudkøbing. Uden ville der være kommet 15. Og at det er lettere at få et job i Rudkøbing, som dog giver en ottendedel af huslejen. Jeg rejser rundt med et orkester, hvor sangeren/ sangerinden er erstattet af en deklamerende poet. Men forresten må jeg sige, at da jeg som ung boede i Vangede og så præcis ligesådan ud, kaldte folk mig en original. Efter at jeg er blevet kendt hedder det et image.

Åndedrættet

— Du siger, at lyrikken er dit åndedræt.

— Ja, i samme forstand som en jazzmusiker, som kan sit instrument, selvfølgelig også kan

spille rock og samba, stadig er jazz-mand, er jeg lyriker. Det har nu taget mig flere år at forsøge en omstilling til prosa, hvilket ikke er lykkedes. Derfor er jeg lyriker.

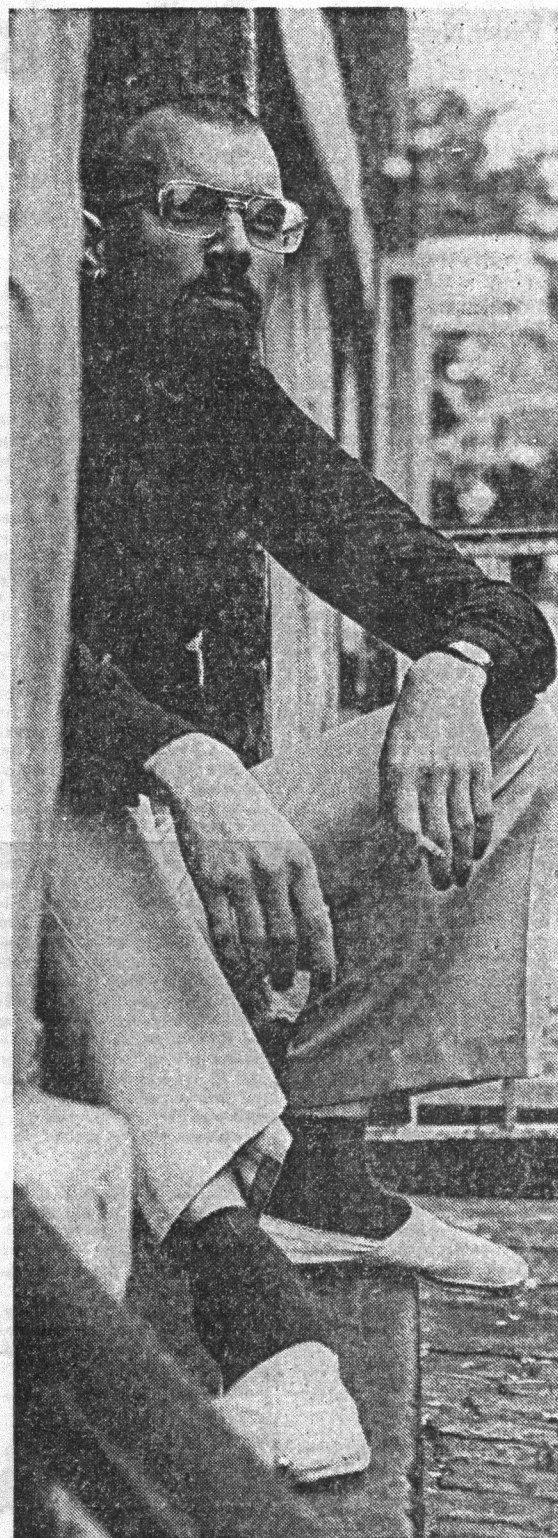
Friheden

— Hvilken rolle spiller rock-musikken for dig?

— Det var ikke musikken, der var det afgørende, men at det var en bevægelse, som gjorde sine deltagere mere fri. Og hvis det var forfattere som Ebbe Kløvedal og mig, så blev vi mere frie forfattere. Forfatterskabet er en branche, hvor man skal lære sig selv det hele fra bunden. Der er ingen mesterlære og ingen højskole, og man må selv finde ud af, hvad der duer, og hvad der ikke duer. Og konsekvensen af frigørelsen var, at det pludselig ikke længere var så sikkert, at andre vidste bedre besked, end man selv gjorde. Det udviklede sig for mit vedkommende til en frihed, som godt kunne oversættes til ligegyldighed over for firmaet Dansk Litteratur Aps. og samme firmas direktion — uden dog at nævne navne. Denne — jeg vil ikke bruge det poulgaardske udtryk — lille sammenspiste klike i varehuset, hvis afdelingschefer sjældent var de bedste digtere, forekom mig inderligt ligegyldige. Som konkret illustration er det ganske karakteristisk, hvordan Det Danske Akademi er sammensat. Landets højeste litterære autoritet er sammensat af folk, som med den allerstørste omhu har undgået det usædvanlige — netop det, som skaber poesien. Hverken Schade, Scherfig eller Tove Ditlevsen blev nogensinde fundet værdige, og den nu 80-årige Soya, som er vores sidste nulevende monument over en forsvunden epoke, er heller ikke blevet fundet værdig. Det litterære establishment kører i meget høj grad gennem Gyldendal. Inden for journalistikken havde man i gamle dage et begreb, som hed spinatfuglene, folk som ernærede sig af på forhånd gennemtygget føde uden selv at have kraft til at sætte noget i gang. Gyldendal er en stor spinatfugle-fabrik. Hverken Rhodos, Borgen eller Lindhardt og Ringhof ved noget om, at det går så elendigt for branchen som Gyldendal fortæller.

Udenfor bøgerne

Selvom Dan Turell har skrevet et imponerende antal bøger, har han som lyriker også taget adskillige afstikkere uden for

Dan Turell: — Det var ikke rockmusikken, der betød så meget som friheden, den førte med sig og som viste, at det egentlig kunne være temmelig ligegyldigt, hvad alle andre mente.

bøgerne. Han har skrevet flittigt, ikke mindst i Politiken, og han har gjort den erfaring, at tingene læses mere, hvis de fremkommer inden for en anden genre end lyrikken:

— Når man får en ide, kan man overveje, om den egner sig til et digt, til en novelle eller til en artikel. Det er sket, at jeg har forsøgt mig med det samme em-

ne inden for andre genrer, og selvfølgelig gør det et vist indtryk, at det bliver mere læst, når det fremkommer i en helt anden form, for eksempel som novelle eller artikel. Artikel nr. 6 i Ole Schierbecks serie om moderne lyriker. Den første artikel blev bragt i Politiken den 21. juli. De følgende den 23., 25., 28. og 29. juli.